

Nowa jakość Sił Zbrojnych RP

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego opracowało koncepcję osiągnięcia **nowej jakości przez Siły Zbrojne RP**, w której zaproponowane zostały zasadnicze kierunki i zakres zmian, jakie są niezbędne dla zbudowania nowoczesnych Sił Zbrojnych RP na miarę potrzeb i możliwości narodowych.

W niniejszej koncepcji przyjęto, że **nowa jakość Sił Zbrojnych RP** to stan, w którym w wyniku wprowadzania zmian organizacyjno - instytucjonalnych i realizacji przedsięwzięć modernizacyjnych, Rzeczpospolita Polska będzie dysponować nowoczesną armią dostosowaną do wymogów środowiska bezpieczeństwa, zdolną do wykonywania zadań określonych w Konstytucji RP i innych ustawach oraz umowach międzynarodowych.

Jako warunek podstawowy zachowania realności koncepcji przyjęto podporządkowanie jej polityce bezpieczeństwa prowadzonej przez państwo oraz jednoznaczne rozróżnienie tej polityki z koncepcją użycia sił zbrojnych. Opracowana koncepcja może stanowić kanwę do podjęcia dyskusji i wypracowania strategii transformacji i modernizacji SZ RP.

Podstawą do wypracowania koncepcji osiągnięcia **nowej jakości SZ RP** było dokonanie sektorowej analizy obecnego stanu oraz stopnia zaawansowania kluczowych procesów dla przeprowadzenia zmian w SZ RP. Jednocześnie podjęto próbę dokonania wstępnej prognozy podstawowych uwarunkowań determinujących potencjalne wykorzystanie SZ RP, równocześnie z analizą procesów transformacji sił zbrojnych prowadzonych w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego, Unii Europejskiej (UE) oraz, dla celów porównawczych, przez wybrane państwa. Wyniki tych analiz i prognoz stanowiły asumpt do stworzenia koncepcji osiągnięcia **nowej jakości SZ RP**.<?xml:namespace prefix = o ns = "urn:schemas-microsoft-com:office:office" />

W ocenie Biura Bezpieczeństwa Narodowego, na potrzebę uzyskania **nowej jakości SZ RP** wpływają przede wszystkim następujące czynniki:

- zmiana charakteru zaangażowania SZ RP poza granicami kraju,
- zmiany w sztuce wojennej (wynikające zarówno z charakteru współczesnych konfliktów zbrojnych jak i postępu technicznego),
- rozszerzające się spektrum zagrożeń dla bezpieczeństwa (przy zwalczaniu, których potencjalnie przewiduje się użycie sił zbrojnych).

Podstawą do wypracowania koncepcji osiągnięcia **nowej jakości SZ RP** były odpowiedzi uzyskane na następujące pytania, tj.:

- 1) Jaki jest stan obecny? - ogólna ocena stanu bieżącego SZ RP;
- 2) Co się może zdarzyć? - uwarunkowania potencjalnego przyszłego użycia sił zbrojnych;
- 3) Co i w jaki sposób robią inni dla przygotowania się do podjęcia przyszłych wyzwań i zagrożeń? - transformacja sił zbrojnych na przykładzie wybranych państw;
- 4) Dlaczego należy podjąć działania w kierunku wprowadzenia zmian? - czynniki warunkujące zmiany.

W opracowaniu skupiono się na identyfikacji determinantów, warunków oraz imperatywnych czynników mających zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia **nowej jakości Sił Zbrojnych RP**. Należy podkreślić, że nie jest możliwym osiągnięcie **nowej jakości SZ RP** poprzez jednorazowe, nawet najbardziej kompleksowe działania. Nie

jest również realne równoczesne przeprowadzenie zmian jakościowych i ilościowych równomiernie i równoległe we wszystkich pionach funkcyjnych, służbach i RSZ RP.

Do najistotniejszych obszarów problemowych, w których postuluje się podjęcie działań zmierzających do osiągnięcia **nowej jakości SZ RP** zaliczono:

- 1) planowanie obronne;
- 2) politykę zbrojeniową;
- 3) kompetencje i procedury w zakresie przygotowania i prowadzenia działań;
- 4) zmiany przepisów prawa;
- 5) Strategiczny Przegląd Obronny;
- 6) wyższe szkolnictwo wojskowe;
- 7) finansowanie potrzeb obronnych;
- 8) zdolności SZ RP w przyszłości.

W związku z powyższym, w niniejszym opracowaniu omówiony został stan obecny w powyższych obszarach problemowych oraz zaproponowano działania, które należałoby podjąć, aby osiągnąć **nową jakość SZ RP**. W szczególności przedstawiono w nim następujące tezy, postulaty i wnioski:

1. W NATO obowiązuje 10-letni okres planistyczny (w systemie kroczącym), z możliwością aktualizacji planów co 4 lata. W związku z powyższym powinno to znaleźć swoje odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie.

Niezależnie od powyższego, konieczne jest, obok realizowanego planowania bieżącego czy średniookresowego (planowanie na okres 2007-2018 należy traktować jako planowanie średniookresowe), zorganizowanie i podjęcie działań o charakterze planowania długoterminowego, którego istotą jest kreowanie wizji, koncepcji i planów długofalowych, stanowiące racjonalnie uzasadnioną podstawę do podejmowania decyzji o przyszłych kierunkach działań i priorytetach. Planowanie długoterminowe winno być osadzone w realiach kreowanej i realizowanej polityki bezpieczeństwa państwa, jak również uwzględniać światowe trendy w zakresie wyzwań i zagrożeń.

2. W realizacji polityki zbrojeniowej większą rolę powinno odgrywać Ministerstwo Obrony Narodowej, a nie Ministerstwo Gospodarki, na które przerzucono główny ciężar kształtowania tej polityki. Ponadto celowe jest wypracowanie jasnych i sformalizowanych relacji pomiędzy przemysłem zbrojeniowym a Ministerstwem Obrony Narodowej.

Przy realizacji polityki bezpieczeństwa państwa należy dostrzegać i uwzględniać charakter zmian wywołanych transformacją sektora wojskowego w państwach członkowskich NATO (szczególnie europejskich państw członkowskich jako porównywalnych) i UE oraz podejmować wyzwania zmierzające do uczestnictwa w budowie wspólnego, europejskiego i NATO-wskiego potencjału obronnego.

Postuluje się również lepsze wykorzystanie potencjału naukowo-technologicznego do wspierania procesu podejmowania decyzji strategicznych przez Ministra Obrony Narodowej w zakresie prowadzenia analiz i badań operacyjnych.

3. Wnioskuje się o utworzenie Centrum Doktryn i Szkolenia SZ RP. Po osiągnięciu gotowości do działania przez to Centrum, należałoby niezwłocznie przystąpić do ujęcia w ramy doktrynalne obszarów związanych z przygotowaniem i prowadzeniem misji pokojowych poza granicami kraju (działań ekspedycyjnych) i udziałem SZ RP w reagowaniu kryzysowym na terenie kraju. Doktryna ta powinna precyzować obszary odpowiedzialności i zakresy obowiązków osób funkcyjnych w wymiarze użytkownika wojsk, dostawcy wojsk (ang. *force provider*, *force user*). Postuluje się zredefiniowanie systemu zbierania i analizowania doświadczeń (ang. *lessons learned*) z

udziału PKW w misjach i operacjach poza granicami kraju oraz na podstawie wypracowanych wniosków, wdrażanie rozwiązań systemowych.

4. Osiągnięcie **nowej jakości SZ RP** wymaga licznych zmian w przepisach prawa, w tym m.in. przyjęcia i wdrażania strategii transformacji i modernizacji SZ RP. Proponuje się, aby był to dokument o charakterze planistycznym, określający podstawowe uwarunkowania, priorytety, cele i ramy finansowe przekształcania i modernizacji Sił Zbrojnych RP, które są niezbędne do osiągnięcia **nowej jakości SZ RP**. Ponadto niezbędna jest kontynuacja procesu kodyfikacji przepisów prawa wojskowego zainicjowanego w Ministerstwie Obrony Narodowej. Istnieje również potrzeba uchwalenia ustawy o bezpieczeństwie narodowym, której projekt został opracowany w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego i złożony w Kancelarii Prezydenta RP. Projekt ten reguluje m.in. problematykę związaną ze Strategią Bezpieczeństwa Narodowego i Strategicznym Przeglądem Obronnym.

5. Postuluje się również przeprowadzenie Strategicznego Przeglądu Obronnego, w którym dokonano by m.in. oceny zdolności obronnych państwa poprzez ocenę organów i instytucji odpowiedzialnych za zapewnienia bezpieczeństwa narodowego (przeprowadzony w latach 2005-2006 Strategiczny Przegląd Obronny dotyczył jedynie przeglądu zdolności SZ RP).

6. Głównym założeniem reformy Wyższego Szkolnictwa Wojskowego jest utworzenie Związku Uczelni Rodzajów Sił Zbrojnych na bazie istniejącej Akademii Marynarki Wojennej, Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych i Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych. Zgodnie z tą koncepcją Akademia Obrony Narodowej powinna zostać przekształcona w nowoczesny ponadresortowy ośrodek badawczo-edukacyjny, zdolny do przeprowadzania długofalowych badań w dziedzinie bezpieczeństwa oraz bieżących analiz i studiów strategicznych na rzecz Prezydenta RP i Rady Ministrów oraz innych organów państwowych, natomiast Wojskowa Akademia Techniczna ma stanowić ośrodek dydaktyczno-naukowy oraz zaplecze intelektualne i naukowo-badawcze SZ RP.

Przy wprowadzaniu w życie tej koncepcji koniecznym jest zharmonizowanie reformy Wyższego Szkolnictwa Wojskowego z przewidywanymi do wdrożenia w przyszłości procesami profesjonalizacji i modernizacji oraz wkomponowanie tej reformy w strategię transformacji SZ RP.

Ważnym i niezbędnym działaniem z punktu widzenia osiągnięcia oczekiwanych efektów jest monitorowanie i cykliczna ocena skuteczności podejmowanych wysiłków w powyższym zakresie.

7. Proponuje się dokonanie analizy co do potrzeby i możliwości zmiany formuły finansowania potrzeb obronnych przewidzianej w ustawie o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, z wysokości nie niższej niż 1,95 % z roku poprzedniego na 1,95 % z roku bieżącego. Jednocześnie celowe byłoby ustawowe zagwarantowanie odpowiednich środków finansowych na przeprowadzanie procesu transformacji i modernizacji SZ RP.

8. Proponuje się, aby do źródeł skuteczności i efektywności SZ RP w przyszłości zaliczyć:

- przewagę technologiczną nad potencjalnym przeciwnikiem,
- zdolność do działania w środowisku sieciocentrycznym,
- przewagę informacyjną,
- prowadzenie działań informacyjnych,
- szybkie i adekwatne do sytuacji podejmowanie decyzji,
- efektywny system dowodzenia,
- zdolność do przerzutu sił na długich odległościach,
- ochronę wojsk (operacyjna, informacyjna, kontrwywiadowcza),
- identyfikacja obiektów na polu walki (swój-obcy),
- system obrony przeciwlotniczej,

- zdolności precyzyjnego rażenia,
- efektywny system zabezpieczenia i wsparcia,
- interoperacyjność umożliwiająca pododdziałom SZ RP sprawne funkcjonowanie w ramach operacji wojskowej/połączonej w wymiarze sojusznicznym lub koalicyjnym,
- organizację wojsk, wielkość i strukturę sił zadaniowych, posiadanie tzw. zbioru sił i środków pozwalającego tworzyć grupy zadaniowe adekwatnie do zadań warunków planowanego środowiska (miejsca) prowadzenia działań, w szybkim czasie.

Niezależnie od powyższych obszarów problemowych, w niniejszej koncepcji przedstawiono modelowe rozwiązanie tworzenia *nowych połączonych sił zadaniowych*, zdolnych do podjęcia zadań w zmieniających się uwarunkowaniach współczesnego środowiska bezpieczeństwa. Zaproponowany model dochodzenia do **nowej jakości SZ RP** poprzez tworzenie Eksperymentalnych Zgrupowań Zadaniowych (EZZ), pozwoli - po przemodelowaniu w ramach eksperymentu - na tworzenie załączków *sił zbrojnych nowej jakości*. EZZ po certyfikacji powinny stać się jednocześnie modelowym przykładem rozwiązań dla pozostałej części SZ RP.

W wyniku osiągnięcia tego celu, efektem winno być wygenerowanie załączków, modelowych rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych oraz instytucjonalnych, które winny stanowić podstawę rozwoju *SZ RP nowej jakości* w ramach poszczególnych komponentów (lądowego, powietrznego, morskiego, specjalnego) oraz szkolnictwa wojskowego.

W niniejszym opracowaniu przedstawione zostały również propozycje i postulaty co do zdolności poszczególnych Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Żandarmerii Wojskowej na przyszłym polu walki.

Ponadto, wyzwaniem dla SZ RP jest nowa filozofia podejścia do planowania, organizowania oraz kontroli działań, która bazuje na ich efektach (ang. *Effects Based Approach to Operations - EBAO*). Konsekwencją tych wyzwań będą wymagania, do których należałoby dostosować przyszłe struktury organizacyjne SZ RP. W sferze stosowania nowej filozofii niezbędna jest również wnikliwa analiza istoty prowadzenia operacji bazującej na efektach (*EBAO*) i opracowanie własnej koncepcji współbrzmiącej z koncepcjami realizowanymi przez partnerów w Sojuszu, UE i koalicyjnych.

Niezależnie od powyższego postuluje się, aby w szerszym zakresie były wyciągane wnioski z przeprowadzanych procesów transformacji sił zbrojnych w państwach NATO oraz w innych państwach w celu uniknięcia powtórzenia błędów zaistniałych podczas tych procesów.

Intencją autorów niniejszej koncepcji nie jest dokonywanie kompleksowej oceny funkcjonowania SZ RP oraz ich przyszłego kształtu i stanu, ale przedstawienie poglądów i postulatów, które stanowiłyby kanwę do dyskusji nad wypracowaniem optymalnych kierunków działań umożliwiających osiągnięcie przez SZ RP nowej jakości.